§ 256 Dnr 2026-000289

Remissvar - Förslag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) enligt Konkurrensverkets förslag från rapport 2026:4 (svar senast 30/10)

Kommunstyrelsens beslut
Kommunstyrelsen beslutar att lämna följande synpunkter på remissen:

Laholms kommun välkomnar ambitionen att stärka konkurrensen inom dagligvaruhandeln och därmed möjligheten att erbjuda ett större utbud för konsumenter. Samtidigt anser kommunen att rapportens analys och de föreslagna lagändringarna ger en förenklad bild av den kommunala planeringsprocessen och de förutsättningar som påverkar etablering av handel.

Av rapporten framgår att Boverket av regeringen har fått i uppdrag att bistå Konkurrensverket med underlag med särskilt fokus på tillämpningen av 2 kap. 3 § Plan- och bygglagen (PBL) att planläggning ska främja en effektiv konkurrens. Rapporten hade med fördel hanterats som ett gemensamt uppdrag mellan Konkurrensverket och Boverket, sett till förslag av ändringar i PBL och de slutsatser som Konkurrensverket drar av Boverkets tidigare rapporter.

I avsnitt 5.3.2 skriver Konkurrensverket om Boverkets förslag till förenklingar. Boverkets förslag syftar främst till att skapa ett sammanhållet regelverk för ändring av detaljplaner och hantera de rättsliga problem som uppstår när äldre planer ska omvandlas till dagens planbestämmelsesystem. Konkurrensverkets analys fokuserar på större förändringar av markanvändningen, medan Boverkets förslag främst avser att möjliggöra ett mer flexibelt nyttjande av ändringsinstitutet inom ramen för den grundläggande struktur och lämplighetsbedömning som redan fastställts genom gällande detaljplan. Det gör att slutsatserna som Konkurrensverket drar inte är i linje med Boverkets ursprungliga intention. Här finns behov att Konkurrensverket och Boverket tillsammans arbetar fram en rapport i frågan.

Konkurrensverket föreslår i rapporten följande tillägg till 3 kap 5§ PBL:
1. hur kommunen avser att tillgodose intresset av en effektiv konkurrens, särskilt inom dagligvaruhandel.

Kommunen är tveksam till förslaget att införa ett nytt krav i 3 kap. 5 § PBL om att översiktsplanen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose intresset av en effektiv konkurrens, särskilt inom dagligvaruhandeln. Redan idag framgår det av 2 kap. 3 § PBL att planläggningen ska främja en effektiv konkurrens. Kommunen instämmer dock i uppfattning är att bestämmelsen i 2 kap. 3 § första stycket 4 PBL om att kommunerna ska främja effektiv konkurrens är otydlig, och att det råder en osäkerhet om vad bestämmelsen innebär i praktiken. Det är inte självklart att ytterligare krav på redovisning i översiktsplanen löser denna problematik.

Rapporten ger vidare uttryck för att dagligvaruaktörer ofta involveras för sent i planeringsprocessen. Kommunen delar uppfattningen att dialog med berörda aktörer är viktig. Samtidigt bör det framhållas att olika skeden i samhällsbyggnadsprocessen har olika syften. I den översiktliga planeringen är fokus att skapa långsiktiga strukturer och väga samman allmänna intressen, medan mer detaljerade frågor om butiksytor, logistiklösningar, kundunderlag och driftsekonomiska förutsättningar normalt hanteras i senare skeden, exempelvis vid detaljplanering.

Rapporten drar slutsatser kopplade till etableringshinder, varav en av dom är att en mindre restriktiv fysisk planering av handel på den kommunala nivån kan bidra till att minska omfattningen av det konkurrensmässiga problem som finns. Enligt rapporten finns en frustration hos företagare att det saknas flexibilitet i detaljplaner och möjligheter att ändra detaljplaner med befintlig bebyggelse. Kommunen delar rapportens uppfattning att förenklingar av planprocessen i vissa delar kan vara motiverade, men inte specifikt för endast handelsetableringar. Samtidigt måste planeringen fortsatt kunna värna andra allmänna intressen. Begränsningar i detaljplaner har normalt tillkommit för att tillgodose legitima syften, såsom god trafikmiljö, hänsyn till närboende, bullerfrågor, stadsbild eller andra kvaliteter i den byggda miljön. Att en reglering upplevs begränsande för en specifik etablering innebär därför inte nödvändigtvis att regleringen saknar relevans eller bör tas bort. Den ändringen av PBL som föreslås av rapporten kommer inte specifikt påverka detaljplaneprocessen.

Laholms kommun vill också framhålla att planberedskap i sig inte garanterar etableringar. I flera fall har detaljplaner möjliggjort centrumverksamhet eller lokaler för handel utan att dessa möjligheter tagits i anspråk av marknaden. Kommunen kan skapa planmässiga förutsättningar för handel, men kan inte styra privata

fastighetsägares investeringar eller säkerställa att kommersiella aktörer väljer att etablera sig på en viss plats. Det är däremot av stor vikt att kommunen kommunicerar tydliga inriktningar för sina olika handelsområden för att skapa en tydlighet för företagen som vill etablera sig. Det ska vara enkelt för företag som passar in i kommunens kravprofil. Detta ska även speglas i byggrätterna som finns tillgängliga i specifika områden.

Som en kommun med en stor mängd tätorter är det relevant att lyfta behov av dagligvaruhandel både i form av konkurrens och närhet. Det finns många invånare som saknar närhet till en dagligvaruhandel, att fokus då landar på att tillskapa möjligheter på fler platser väger ofta tyngre än en ny butik i anslutning till en befintlig.
Sammantaget bedömer Laholms kommun att behovet av tydligare vägledning kring hur bestämmelsen om effektiv konkurrens ska tillämpas är större än behovet av ytterligare krav i översiktsplaneringen. Kommunen avstyrker därför det föreslagna tillägget i 3 kap. 5 § plan- och bygglagen och efterfrågar i stället ett fortsatt gemensamt arbete mellan Boverket och Konkurrensverket kring hur konkurrensaspekter kan beaktas inom ramen för den kommunala planeringen utan att andra allmänna intressen åsidosätts. Förenkling av regelverk är aktuellt och välbehövligt, men det behöver lyftas i ett större sammanhang än en skrivning i PBL.

Ärendebeskrivning
Regeringen har gett Konkurrensverket i uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att förbättra förutsättningarna för etablering av dagligvarubutiker. Enligt uppdraget ska Konkurrensverket särskilt överväga åtgärder som minskar användningen av olika former av avtalsmässiga hinder för dagligvaruaktörers tillgång till, överlåtelse och nyttjande av butikslägen.

I rapporten redogör Konkurrensverket för olika avtalsmässiga och andra hinder för etablering av dagligvarubutiker som verket funnit. Vidare presenterar Konkurrensverket sina överväganden och lämnar ett förslag på åtgärd i form av ett förslag om tillägg i plan- och bygglagen.

Utredningen har genom Landsbygds- och infrastrukturdepartementet skickats ut på remiss bland annat till Laholms kommun. Laholms kommun har den 25 juni 2026 fått betänkandet Förslag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) enligt Konkurrensverkets förslag från rapport 2026:4 på remiss (diarienummer LI2026/00742).

Remissvaret ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet senast den 30 oktober 2026.

Beslutsunderlag
Sammanträdesprotokoll kommunstyrelsens ledningsutskott den 6 oktober 2026 § 225.
Förvaltningens tjänsteskrivelse den 10 september 2026.
Åtgärder för att förbättra förutsättningarna för att etablera dagligvaruhandel
Missiv

Förslag till beslut under sammanträdet
Roland Norrman (MED): Bifall till ledningsutskottets förslag med följande tillägg:

Mellan stycke 1 och 2 i kommunens förslag till remissvar ska infogas nytt stycke: Kommunen ställer sig positiv till andemeningen i Konkurrensverkets rapport avseende utdrag från s 8:

Konkurrensverket har uppmärksammat att det, till skillnad från vad som gäller för exempelvis bostadsförsörjningen, inte finns något krav på kommunerna att ha en strategi för dagligvaruhandeln och konkurrensen inom dagligvaruhandeln. Vidare finns inget uttryckligt krav på att kommunerna ska redovisa den kommunala översiktsplanens konsekvenser för konkurrensen i dagligvaruhandeln, och vilka avvägningar kommunen gjort i detta avseende. Denna avsaknad av krav, i kombination med kommunernas otillräckliga kunskap om de väsentliga förutsättningarna för att etablera och driva ekonomiskt hållbara dagligvarubutiker, innebär en risk för att kommunerna inte planerar på ett sätt som underlättar etablering av dagligvarubutiker.

Laholms kommun kommer med anledning av detta att införa en strategi samt krav på att kommunen ska redovisa sen kommunala översiktsplanens konsekvenser för konkurrensen i dagligvaruhandeln som svarar upp mot nämnd text.

Beslutsgång
Ordförande lägger fram ledningsutskottets förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med detsamma.

Ordförande lägger därefter fram Roland Norrmans (MED) tilläggsförslag och finner att kommunstyrelsen avslår detsamma.

Reservationer
Roland Norrman (MED) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Beslutet skickas till
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet